

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveita«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61, Rokopisov na vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davak posebe. Pošt. šek. rač. 11.753. Telefon 45-86

Po skupščini

Sklicana med šolskim letom, s forsiranim delovnim časom, je letošnja banovinska skupščina izvršila pomembno nalogo v življenju naše organizacije. Naše skupščine se ponavadi ne odlikujejo po patetičnih govorih in krasnoslovnih izživljanjih, na njih prevladuje smisel za stvarne in nujne ukrepe, ki se jim ni mogoče izogniti brez škode za stan ter njegove življenjske in kulturne postulate.

To svojo lastnost je delegacija slovenskega učiteljstva tudi letos pokazala v polni meri.

Vsi vemo, kako težke čase preživlja prav sedaj državno uradništvo. Za učiteljstvo velja to v še pojačanem smislu. Ne le da moramo prenašati z drugimi uradniki vred iste gospodarske stiske, ki groze upropastiti naše družine in njihovo zdravje, marveč se nam nalaga tudi glavna odgovornost in krivda na duhovnem zlomu današnje generacije.

Naša borba mora iti v dve smeri: poleg stremjenja, da izidemo iz teh časov brez popolnega gospodarskega uničenja, moramo odbijati tudi vse one napade, ki v svoji enostranosti in želji po neodgovornosti mislijo, da je učiteljski stan prav zato poklican v življenje, da vale lahko nanj svoj del krivde na moralnem razsulu dobe, ki jo preživljamo.

Razumljivo je to in nič se ne čudimo gentelmskim napadalcem, če želijo priti iz te krize nedolžni in brez krivde, toda razumljivo je tudi, da jim učiteljstvo, kakor koli je bilo vedno lojalno, ne more storiti te usluge in to niti iz stvarnih niti iz osebnih razlogov.

Z zadovoljstvom moramo ugotoviti dejstvo, da se je naša letošnja skupščina zavedala te svoje naloge v polni meri. Učiteljska organizacija ne bo klonila v tej dvojni, vsiljeni ji borbi. Svoj sloves, ki ga itak že vrsto let uživa med vsemi slovenskimi stanovskimi organizacijami, je z letošnjo skupščino — če mogoče — še bolj utrdila.

Kdor je prisostvoval zborovanju tega najvišjega foruma slovenskega učiteljstva, je moral priti do prepričanja, da njegovi delegati vedo, kaj hočejo. Ta volja se sicer ni manifestirala po patetičnih izjavah in govorniških pozah, marveč si dobil vtis, da branijo delegati s stisnjenimi zobmi svojo organizacijo.

Poskus nekaterih delegatov, od katerih bi to najmanj pričakovali, da bi z okrnjenjem članske prispevkov in »Učiteljskega tovariša« zadali težak udarec eksistenci in borbenosti naše organizacije, se je ponel. Delegacija bi v teh časih niti v sanjah ne mogla osvojiti razlogov za to. Groznja, da bodo člani izstopali iz organizacije, če se jim ne dovoli popust par dinarjev na mesečni članarini, ni prepričala nikogar razen tistih, ki so s tem prepričanjem že prišli na skupščino. Z mnenjem delegata, ki je primerjal zahtevo po znižanju članarine istočasno z večjo borbenostjo s pozivom na vojaka k junaštvu, ne da bi ga opremili s potrebnim orožjem, se je gotovo strinjala vsa delegacija. To dejstvo pomenja vsekakor svetel moment v tem težkem in dušljivem ozračju, ko ne moreš slutiti, za katerim voglom preži sovražnik.

Ista skrb za moč in udarnost svoje organizacije je vodila delegate slovenskega učiteljstva tudi ob vprašanju strnjivosti vsega učiteljstva v državi. Slovenski učitelji se zavedamo, da je treba gledati na ta problem brez sentimentalnih rekriminacij, zgolj stvarno in današnjim našim potrebam ustrezajoče. Mi smo prepričani o tem, da so si naši hrvaški tovariši po administrativnih in ustavnih spremembah v državi morali osnovati svojo posebno organizacijo, če so hoteli ostati v stiku s svojimi upravnimi oblastmi in niso hoteli splavati v breztalne sfere. Če se je ta ločitev morala ali ne morala izvršiti prav v momentu lanske glavne skupščine v Banjaluki in na tak demonstrativen način, to nas ne moti in nas ne ovira, da bi ne priznavali nujnosti dejstva samega. To spoznanje je odločilno za naše stališče. Če bomo Slovenci postavljeni pred slične državnoustavne izpremembe, se jim bomo morali prilagoditi, ravno tako srbski tovariši. V izolaciji pa ne bomo vztrajali. S srbskimi in hrvaškimi tovariši nas veže kolegialna bojna tradicija, nas vežejo prelepi spomini skupnih nastopov in želja, naš veže ves srbski in hrvaški učiteljski stan ter bleščeči njihovi posamezniki, s katerimi smo preživeli visoke trenutke borbene vzhičenosti. Zato bomo iskali prve priložnosti, da kljub administrativni ločenosti navežemo z njimi trdne organizacijske stike, ki nam bodo omogočili izživljati se tudi kot Jugoslovani v svoji lastni organizaciji. Ta cilj nam lebdi vedno pred očmi, zato bi želeli, da bi se tudi naši srbski in hrvaški tovariši razločevali samo po pokrajinskih mejah, težili pa skupaj v državni slogi in ljubezni v čim večje izpolnjevanje naše skupne vzgojne misije.

SEKCIJA JE POLAGALA OBRAČUN

Vse delo je bilo izvršeno v odsekih — Živahna razprava v plenumu zrcalo različnih pogledov na delo in potrebe organizacije — Važni načelni sklepi

Kakor vsako leto, tako je bilo tudi letos objavljeno tajniško poročilo sekcije Ljubljana že mesca junija v 44. in 45. številki »Učiteljskega tovariša«. Toda skupščina ni bila sklicana julija kot običajno, marveč šele sedaj, mesca oktobra. Ni bil to zgolj slučaj. Sreska društva niso mogla sklicati zadnjih zborovanj in tudi delegati niso bili izvoljeni. Ista usoda je doletela tudi sekcijo. Po vztrajnem prizadevanju sekcije pa so nam bili občni zbori dovoljeni.

V petek, 18. oktobra, so se zbrali v Ljubljani zastopniki prav vseh učiteljskih društev. Po poročilu verifikacijskega odseka je bilo prisotnih 34 predsednikov (torej vsi) sreskih društev, 23 delegatov, 9 članov upravnega odbora in 4 člani nadzornega odbora sekcije, kar predstavlja 70 polnopravnih članov skupščine. Prav v tej polnoštevilnosti in v prisotnosti predsednikov vseh sreskih društev je videti, da je moč učiteljske organizacije velika in da prihaja zavednost članstva v njej do izraza še prav posebno v trenutkih, ki za učiteljski stan in njegovo združenje niso najugodnejši.

OTVORITEV SKUPŠČINE

Kmalu po 10. uri je predsednik sekcije tov. Metod Kumelj otvoril skupščino brez običajnega načelnega nagovora. Poudaril je, da se skupščina zaradi znanih ovir ni mogla izvršiti v počitnicah in je tudi izgledalo, da je sploh ne bo. Sekcija in izvršni odbor sta se trudila in skušala odstraniti vse ovire, kar jima je končno tudi uspelo. Sklicani so bili občni zbori društev in za danes tudi skupščina sekcije. Prečital je dopis, s katerim so bili delegatom dovoljeni dopusti.

Otvoritve skupščine sta se udeležila predsednik JUU tov. Ivan Dimnik in popredsednik tov. Todor Dimitrijevič. Oba je tov. Kumelj prav pristržno pozdravil in še posebej naglasil, da se je podpredsednik JUU tov. Dimitrijevič tokrat prvič udeležil naše banovinske skupščine. Obema je izrekel iskreno dobrodošlico z željo, da bi jima bilo bivanje med nami ugodno.

Skupščino so brzojavno pozdravili učitelji, zbrani na strokovnem tečaju za kmečke nadaljevalne šole ter ji želeli obilo uspeha, še prav posebno pa v borbi za zboljšanje gmotnega položaja učiteljstva.

Po določitvi zapisnikarjev je predsednik sporočil, da so predlogi društev in tudi tajniško poročilo razdeljeni posameznim odsekom v proučevanje. Sledila so še nekatera navodila odsekom, nakar so bili izvoljeni sledeči odseki: verifikacijski, gospodarski, stanovsko in šolskopравни, odsek za organizacijo in stanovsko politiko, odsek za tisk, odsek učiteljic, pevski odsek, za učiteljski pokret in izvenšolsko delo, odsek za nadaljevalno šolstvo.

Pred zaključkom dopoldanskega zborovanja je bilo sklenjeno, naj se s podrobno razpravo ne prične, dokler ne končajo z delom prav vsi odseki.

DELO ODSEKOV

V prostorih sekcije in Učiteljske tiskarne so se zbrali ob 13. uri odseki k sejam. Prav vsi delegati so bili porazdeljeni v odseke in tako je bilo oddano delo sekcije v presojo devetim odsekom, katerih naloga je obstajala tudi v sestavi predlogov plenumu skupščine, tako glede bodočega dela, kakor tudi glede gmotne proračunske podlage. Motil bi se, kdor bi mislil, da je bilo tega dela malo, ker je bilo razdeljeno na devet delov. Ravno nasprotno! Po dve, tri in celo nad štiri ure so razpravljali posamezni odseki o predloženem gradivu in sestavljali predloge, ki naj bi določili smer bodočemu delu. Prav to dejstvo potrjuje, kako ogromno je delo, ki ga sekcijno vodstvo med letom izvrši, pokaže pa tudi, kako delikatno je vprašanje smernice in zagotovilo sredstev za delo v bodočem letu.

NADALJEVANJE SKUPŠČINE

Ker so nekateri odseki pretresali svoje gradivo od 13. do 18. ure, se je pričelo nadaljevanje skupščine šele nekaj pred 19. uro. To je bila posledica dopoldanskega sklepa in tako so bili šele ob tej uri v zborovalni dvorani Delavske zbornice ponovno zbrani prav vsi delegati. Popoldne sta se udeležila naše skupščine tudi g. svetnik Krošelj in profesor Čopič, ki ju je predsednik pristržno pozdravil.

Kot prvi so prišli v razpravo

PREDLOGI GOSPODARSKEGA ODSEKA

Gospodarski odsek predlaga:

1. Da obračun skupščina soglasno odobri ter poda blagajniku in upravi sekcije absolutorij.

2. Pravilnik o izvajanju fonda za Učiteljski naraščaj se naj izpremeni toliko, da se ta lahko uporabi v stanovske in socialne svrhe učiteljskega naraščaja.

V Ljubljani se osnuje svet iz društev Ljubljana — mesto, Ljubljana — vzhodni in zahodni del. V Mariboru pa Maribor — mesto, levi in desni breg in Sv. Lenart. Ti svetovi skupno razpolagajo z vsoto, ki je v ta namen določena v proračunu.

3. Gospodarski odsek odklanja odpis din 4000,— sreskemu društvu Črnomelj; predlaga pa, da se dolg vodi kot stari dolg, ki se bo v teku let poravnal.

Gospodarski svet vzame poročilo nadzornega odbora v vednost ter predlaga, da se predlogi nadzornega odbora v polni meri sprejmejo.

Prečitajo se predlogi društev. Ti pa so brezpredmetni, ker je bil proračun sekcije od gospodarskega sveta z večino glasov sprejet. Proti sta glasovala v točkah 3. in 5. ter v postavki »B. Pevski zbor« zastopnika učiteljskih društev Maribor — desni breg in Laško. Ta dva člana sta tudi glasovala proti sprejetju celotnega proračuna.

Obračun in proračun Mladinske matice sta bila od gospodarskega odseka soglasno sprejeta, zato predlaga gospodarski odsek skupščini, da tudi ona to soglasno sprejme.

*

Ker so predlogi gospodarskega odseka vsebovali tudi odobritev računa sekcije, je bilo istočasno prečitano tudi obširno poročilo nadzornega odbora, v katerem je bilo v zgoščeni obliki orisano ogromno delo sekcije v preteklem letu. To poročilo je tudi nakazalo potrebe trdne gmotne osnove za delo v bodočnosti.

O predlogih se je razvila zelo obširna in živahna debata. Ako hočemo podati jedro te debate, tedaj moramo najprej naglasiti, da so štiri sreska društva predlagala znižanje članarine. Seveda je bilo potrebno tak predlog tudi utemeljevati in v zvezi z njim je bilo predlagano izhajanje »Učiteljskega tovariša« samo štirinajstdnevno, nadalje ukinitev mesta blagajnika pri sekciji kakor tudi splošno skrčevanje vseh izdatkov. Te predloge so zagovarjali delegati onih društev, ki so jih predlagala, dočim so ostali naglašali, da je v teh težkih časih nujno potrebno vzdržati stanovski tisk neokrnjen, ker je že itak prizadet s splošno podražitvijo papirja in tiska. Prav tako so mnogi debaterji poudarjali, da danes ni čas, da bi zaradi malenkostnega znižanja članarine omejevali delo in razmah organizacije. Saj nam le neokrnjena in z najnujnejšimi gmotnimi sredstvi fundirana organizacija more nuditi ono oporo, ki je za dvig šolstva in narodne prosvete učiteljstvu nujno potrebna.

Razprava o predlogih je bila zelo obširna, saj so o važnem vprašanju sprejetja proračuna in o vprašanjih, ki so s tem v zvezi, govorili sledeči tovariši: Mencej, Kumelj, Hudales, Kimovec, Rant, Supančič, Hočvar, Jurančič, Roš, Slokar, Hajnšek, Pogačnik, Mlekuž in Vauda.

Po vsestranski razjasnitvi so bili dani predlogi gospodarskega odseka na glasovanje in so bili tudi sprejeti z vsemi proti osmim glasovom.

V razpravo so nato prišli

PREDLOGI ODSEKA ZA ORGANIZACIJO IN STANOVSKO POLITIKO

1. Skupščina zahteva, da naj da JUU iniciativo za skupno sodelovanje med JUU in SHUD. Odločno odklanja argumentacijo izvršnega odbora v tej zadevi, ki je bila sprejeta proti glasovom naših delegatov na seji glavnega odbora JUU dne 14. in 15. junija t. l. v Beogradu. Sekciji JUU v Ljubljani nalagamo, da brezkompromisno zastopa to načelo.

2. Odobravamo postopek naše sekcije, ki je ohranila skupnost v ljubljanskem akcijskem odboru z ostalimi nameščenskimi organizacijami v Sloveniji in se izrekamo za avtonomnost vse dotlej, dokler se ne razčistijo razmere v obeh akcijskih odborih v Beogradu. Izvršni odbor JUU naj si prizadeva, da pride do enotnosti vseh nameščenskih organizacij.

3. Ukinejo naj se zakonske določbe, ki onemogočajo ustanovitev predstavništva vseh nameščenskih organizacij in to vseh strok in položajev.

4. Tendence naših notranjih upravno-političnih sprememb in pa dogodki izven naših meja nas lahko že jutri postavijo pred konkretno dejstvo, da bo treba tudi našo ljudsko šolo reorganizirati in postaviti na objektivne temelje našega narodnega življenja. Za ta primer bo naša organizacija morala imeti pripravljen »Idejni načrt za slovensko šolo«, zato predlagamo, da organizacija čimprej pristopi k izdelavi tega načrta, ki naj ga pošlje v pretes okrajnim učiteljskim društvom.

5. Delovni načrt za leto 1940./1941.

V organizaciji:

1. Sprememba pravil — reorganizacija udruženja.

2. Aktivizacija članstva.

3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borce na stanovskem programu.

Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.

4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.

5. Podpiranje organizacijskega stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska: a) s propagando, b) s sodelovanjem, c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.

6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in odločitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.

7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.

8. Skrb za učiteljski naraščaj.

9. Tečaj za delavce v organizaciji.

Naše zahteve:

1. Stalnost.

2. Korekture premestitev, upokojitvev, odpuštov, napredovanj in degradacij.

3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi (razne akcije sekcije in okrajnih učiteljskih društev ter akcije skupno z drugimi organizacijami).

4. Napredovanje: V. položajna skupina.

5. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.

6. Ureditve položaja šolskim upraviteljem.

7. Razpisi in postavitve.

8. Zakon o uradnikih.

9. Zakon o ljudskih šolah.

10. Učni načrti.

11. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

*

Tudi o teh predlogih se je razvila živahna debata. K prvemu predlogu je predsednik tov. Kumelj pojasnil stališče naše centralne organizacije do tega vprašanja in prečital dopis predsednika JUU tov. Ivana Dimnika in podpredsednika tov. Todorja Dimitrijeviča, v katerem javljata, da se zaradi našega stališča v tem vprašanju ne moreta udeležiti nadaljevanja skupščine in obenem utemeljujeta stališče izvršnega odbora.

Iz debate, v katero so posegli tov. Jurančič, Kumelj, Hočvar, Mencej, Ledinek, Roš, Zupančič Jože in Terček, posnemamo vsestransko naglaševanje stvarnih potreb zveze in skupne reprezentance vsega učiteljstva v Jugoslaviji. Iniciativa za to zvezo pa mora priti iz JUU, ker mi želimo pristanek JUU, ki naj naredi prvi korak.

K drugemu predlogu, je bil po krajši debati, v katero so posegli Završanova, Mencej, Hudales, Zupančič Drago, Kimovec in Kumelj, sprejet z vsemi proti 11 glasovom sledeči dostavek:

Odobravamo dosedanje delo izvršnega odbora v uradniški akciji za izboljšanje našega gmotnega položaja.

Vsi ostali predlogi so bili sprejeti soglasno.

Nadalje so bili soglasno in brez debate sprejeti

Dosebina:

Po skupščini.

Sekcija je polagala obračun.

Za obmejne kraje.

»Donji Lapac«.

Šolske kuhinje.

UČITELJSKI POKRET: Z metrom in

tehtnico.

Gospodinjstvo nadaljevalno šolstvo. —

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. —

Iz listov. — Šolski radio. — Mladinska

matice. — Naša gospodarska organizacija. —

Novosti na knjižnem trgu.